KUNTALIITTO | Kommun-förbundet

LAUSUNTO
19.4.2021
433/03.01.01/2021

Anu Wikman-Immonen

Eduskunnan hallintovaliokunta

Asiantuntijapyyntö 15.4.2021, Hallintovaliokunta 20.4.2021

Kuntaliiton lausunto: E 16/2021 vp Valtioneuvoston selvitys: Euroopan komission tiedonanto: kotouttamista ja osallisuutta koskevasta toimintasuunnitelmasta 2021–2027

Komissio on 24.11.2020 antanut tiedonannon kotouttamista ja osallisuutta koskevasta toimintasuunnitelmasta 2021-2027 (COM (2020) 758 final). Toimintasuunnitelmassa esitetään toimenpiteitä, joilla tehostetaan toimintaa ja saatetaan toimijat kaikilla tasoilla yhteen, jotta kotoutuminen ja osallisuus voivat toteutua, jotta voidaan rakentaa kaikkien kannalta yhteenkuuluvuutta paremmin edistäviä ja osallistavampia yhteiskuntia. Toimintasuunnitelma on osa komission uudessa muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksessa esiteltyä kokonaisvaltaista vastausta muuttoliikkeeseen. Työ- ja elinkeinoministeriö on laatinut valtioneuvoston selvityksen toimintasuunnitelmasta.

Kuntaliiton näkemykset

Kuntaliitto pitää tärkeänä, että kotouttaminen nähdään osana maahanmuuttopolitiikan kokonaisuutta. Oleskeluluvan saamisen jälkeen maahanmuuttajan kotoutumisen onnistuminen on myös yhteiskunnan kannalta olennaisen tärkeää, jotta maahanmuuttajien osaaminen saadaan käyttöön ja voidaan ehkäistä maahanmuuttajien syrjäytymistä ja työttömyyden kasvua.

Kuntaliitto pitää komission uutta kotouttamisen ja osallisuuden toimintasuunnitelmaa tarpeellisena. Kuntaliitto yhtyy valtioneuvoston selvityksessä esitettyyn Suomen kantaan ja pitää sitä perusteltuna.

Valtioneuvoston selvityksen mukaan Suomi jakaa komission käsityksen siitä, että maahanmuuttajilla ja maahanmuuttajataustaisilla EU:n kansalaisilla on keskeinen rooli eurooppalaisissa talouksissa ja yhteiskunnissa. Kuntaliitto kiinnittää huomiota siihen, että myös muut EU-kansalaiset siirtyessään toiseen jäsenmaahan työskentelemään tai asumaan tarvitsevat uuteen kotimaahan, kieleen, kulttuuriin ja yhteiskuntaan asettumisessaan opastamista ja tukea.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan kotouttamisen tulee jatkossakin kuulua kansalliseen toimivaltaan. On tärkeää, että EU tukee jäsenmaiden kotouttamistoimia tarjoamalla rahoitusta, kehittämällä käytännön välineitä, koordinoimalla toimia ja luomalla tarvittavia kumppanuussuhteita. Kuntaliitto katsoo, että myös hyvien käytäntöjen ja toimintatapojen jakaminen muiden jäsenmaiden ja paikallistason toimijoiden välillä on tärkeää.

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

Kunnilla on merkittävä rooli maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisessä. Kunnat järjestävät kotouttamispalveluja erityisesti kuntaan muuton alkuvaiheessa laskennallisilla korvauksilla, joita valtio maksaa kunnille kansainvälistä suojelua saavien vastaanotosta. Lisäksi kuntien maahanmuuttajapalveluita ja kotouttamistoimia kehitetään ja toteutetaan kunnan omalla rahoituksella sekä hankerahoituksella. Esimerkiksi EU:n turvapaikka- maahanmuutto- ja kotouttamisrahastosta kunnille myönnettävät SYLVIA-hankkeen tuet ovat olleet tarpeellinen lisä, jolla on ollut merkitystä kuntien mahdollisuuteen muun muassa kuntapaikkojen myöntämiseen kansainvälistä suojelua saaville.

Valtion kunnille maksamat laskennalliset korvaukset ovat jääneet jälkeen kustannuksista. Korvauksia tulee korottaa.

Kuntaliitto pitää erittäin tärkeänä, että tulevallakin rahoituskaudella kunnilla on mahdollisuus käyttää EU:n rahoitustukea kolmansien maiden kansalaisten kotouttamiseen.

Komission mukaan onnistuneen kotouttamisen ja osallistamisen edellytyksenä ovat varhaiset toimet ja pitkän aikavälin investoinnit. Komission toimintasuunnitelman painopisteitä ovat mm. osallistava koulutus, osaamisen ja koulutuksen tunnustaminen sekä työllisyyden edistäminen. Komission näkemykset ja painopisteet vastaavat hyvin Kuntaliiton näkemyksiä.

Kuntaliitto haluaa kiinnittää huomiota siihen, että myös kansallisesti on kotoutumisen alkuvaiheen palvelujen lisäksi varauduttava riittävin resurssein kotoutumisen pitkäaikaiseen tukemiseen kotoutujan henkilökohtaisten tarpeiden mukaan. Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistämiseen osoitetut resurssit tuovat säästöjä myöhemmin työttömyyden aiheuttamissa kustannuksissa ja toimeentulotuessa. Seurannalla on tärkeä merkitys kehitettäessä kotoutumisen edistämisen toimenpiteitä.

Valtioneuvoston selvityksen mukaan komission tiedonannon painopisteet (koulutus, työllisyys ja osaaminen sekä terveydenhuolto) vastaavat lähtökohtaisesti kansallisen kotouttamispolitiikan kantoja ja ne ovat yleisesti tuettavissa. Myös Kuntaliitto korostaa, että maahanmuuttajien palvelutarpeita on tarkasteltava kokonaisuutena, johon kuuluvat muun muassa koulutus, työllistyminen, sosiaali- ja terveydenhuolto, asuminen sekä kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut. Kunnilla on tärkeä tehtävä myös maahanmuuttajien osallisuuden ja yhdenvertaisuuden tukemisessa. Kuntaliitto katsoo, että laaja-alaisella kotoutumisen edistämisellä voidaan vahvistaa sosiaalisesti kestävää yhteiskuntaa ja osaltaan toteuttaa myös YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -tavoitteita.

Valtioneuvoston selvitys pitää tärkeänä, että maahanmuuttajilla on tarvittavat digitaaliset taidot, jotta he voivat käyttää verkkopalveluja täysipainoisesti.

Kuntaliitto haluaa muistuttaa, että maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisessä on tärkeää, että kukin kotoutuja saa palveluja ja tietoa kotoutumisesta itselleen sopivalla tavalla. Maahanmuuttajat ovat hyvin heterogeeninen ryhmä eikä kaikilla välttämättä ole kykyä eikä mahdollisuutta käyttää digitaalisia palveluja.

Samoin kuin valtioneuvoston selvitys, myös Kuntaliitto pitää hyvänä, että komission toimintasuunnitelmassa kiinnitetään huomiota sukupuolten tasa-arvon edistämiseen ja maahanmuuttajanaisten ja -tyttöjen aseman parantamiseen. Kuntaliitto kiinnittää huomiota myös siihen, että kotoutumisen edistämisessä on tärkeää painottaa tasa-arvon merkitystä eri väestöryhmien sisällä. Myös rekrytoinnissa ja työelämässä esiintyvään syrjintään on tärkeää puuttua maahanmuuttajien työllisyyden edistämiseksi.

Kuntaliitto korostaa komission tapaan, että kotoutuminen tapahtuu paikallisella tasolla kunnissa, kaupungeissa ja maakunnissa sekä asuinalueilla ja työpaikoilla. Kotoutumisen edistämisessä on tärkeää toimia yhteistyössä viranomaisten, kolmannen sektorin ja yritysten kanssa.

Kunnilla on merkittävä rooli maahanmuuttajien kotouttamisessa, jossa palvelut muodostavat vahvan monivaikutteisen kokonaisuuden lukuisine yhteistyötahoineen. Onnistunut integraatio luo edellytykset sille, että maahanmuuttajat osallistuvat aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan, väestöryhmien väliset suhteet ovat hyvät ja paikallisyhteisöt aidosti monikulttuurisia.

SUOMEN KUNTALIITTO

Anu Wikman-Immonen
erityisasiantuntija